

CZU: 582(478)

FRITILLARIA MONTANA HOPPE EX W.D.J. KOCH. SPECIE NOUĂ ÎN REZERVAȚIA PEISAGISTICĂ „CĂRBUNA”

BELOUS Ștefan

Grădina Botanică Națională (Institut) „Al. Ciubotaru”

Rezumat. *Articolul conține rezultatele studiului asupra florei vasculare din perimetrul rezervației peisagistice „Cărbuna” și din suprafețele adiacente. Au fost descrise și cercetate populațiile noi, s-au analizat detaliat modul de răspândire a speciilor în zona de studiu, și realizate fotografii. Am evaluat gradul de amenințare și propuse măsuri de protecție.*

Cuvinte-cheie: *Fritillaria montana, plante rare, Rezervația peisagistică „Cărbuna”*

FRITILLARIA MONTANA HOPPE EX W.D.J. KOCH. – NEW SPECIES FOR THE LANDSCAPE RESERVE „CARBUNA”

Summary. *The article contains the results of the study on the vascular flora within the boundaries of the landscape reserve "Cărbuna" and from the adjacent surfaces. New populations were studied and described, the distributional features in the study area was analyzed in detail, and photographs were taken, as well as the degree of threat was assessed and measures to protect the taxon is proposed.*

Keywords: *Fritillaria montana, rare plants, "Cărbuna" landscape reserve.*

Introducere

Este recunoscut faptul că diversitatea biologică reprezintă o bogăție naturală care stă la baza funcționării ecosistemelor, a asigurării serviciilor ecosistemice esențiale pentru bunăstarea umană și contribuie la dezvoltarea economică a societății [1]. În acest context, problema conservării și prezervării diversității biologice, fiind considerată una extrem de importantă pentru societatea contemporană, depășește limitele direcțiilor științifice obișnuite, tradiționale și se amplasează la nivelul obiectivelor strategice. Astfel unul dintre obiectivele strategice de ocrotire și conservare a biodiversității considerat și ca instrument indispensabil în realizarea scopurilor de atenuare a presiunii antropice asupra lumii vii, atât la nivel global, cât și la nivel regional și național [11].

Rezultate și discuții

Genul *Fritillaria* L. cuprinde cca 130 de specii răspândite în zona temperată a emisferei de Nord, preponderent în Asia Centrală, regiunea mediteraneană și America de Nord. Pentru flora Republicii Moldova a fost indicată o singură specie (*Fritillaria*

meleagroides Patr. ex Schult. et Schult. f.) inclusă în lista plantelor ocrotite de Stat [16] și în Cartea Roșie a Republicii Moldova [3].

Primele indicații privind plantele din genul *Fritillaria* pentru interfluviul Nistru-Prut le găsim în literatura floristică încă de la sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX sub denumirea de *F. tenella* Bieb. [2, 7, 12-15], mai târziu sinonimizată cu *F. montana* [9]. Ulterior specia *F. montana* în flora regională a fost eronat sinonimizată cu taxonul *F. meleagroides* [8, 5, 10], însă colectările de *Fritillaria meleagroides* de pe teritoriul interfluviului Nistru-Prut nu s-au confirmat. În urma cercetărilor întreprinse asupra genului în anii 1999-2009 [4] a fost confirmată prezența speciei *Fritillaria montana* în flora Republicii Moldova.

În Republica Moldova se întâlnește în r-nele Edineț, Soroca, Glodeni, Telenești, Cantemir, Leova, Florești, Orhei, Criuleni, Anenii Noi și în UATSN. Specia se află la limita de est a arealului. Peste hotarele republicii este răspândită în Peninsula Balcanică, România și Ucraina [3, 6, 8]. Statutul de raritate al speciei în R. Moldova – vulnerabilă [Vulnerable (VU)].

Ca rezultat al cercetărilor de teren, din cadrul rezervației "Cărbuna" au fost identificate două subpopulații ale speciei *Fritillaria montana* (Figura 1) ambele fiind amplasate în parcela 12 cu coordonatele (46°42'35.0"N 28°53'45.9"E).

Fig. 1. *Fritillaria montana* în Rezervația peisagistică „Cărbuna”

Efectivul speciei este stabil, populațiile sunt tinere, vegetează în condiții favorabile, cu impact minim al factorului antropic. Stratul arborilor în plafonul superior este compus din frasin (*Fraxinus excelsior* L.) și jugastru (*Acer campestre* L.). Stratul arbuștilor este format din arțar tătăresc (*Acer tataricum* L.) dârmoz (*Viburnum lantana*

L.). Componenta taxonomică a învelișului ierbos este format din *Sicilla bifolia* L., *Fritilaria montana*, *Doronicum hungaricum* Rchb.f., *Euphorbia amygdaloides* L., *Tulipa biebersteiniana* Schult. & Schult.f., *Stellaria holostea* L., *Stellaria media* (L.) Vill., *Nectaroscordum bulgaricum* Janka, *Lamium amplexicaule* L.

Concluzii

1. Pentru prima dată este descris un nou loc de creștere a speciei *Fritilaria montana* din Rezervația peisagistică „Cărbuna”.

2. Populațiile se găsesc într-o stare stabilă, se propune monitorizarea și evidențierea dinamicii lor.

3. Pentru optimizarea conservării diversității vegetale, se propune limitarea accesului populației în poienile din aria protejată cu scopul colectării plantelor înflorite.

Bibliografie

1. BELOUS, Ș.; SCORȚESCU, F. *Orchis purpurea* Huds. in landscape reserve "Cărbuna" *Academician Leo Berg – 145 years: Collection of Scientific Articles*. Bendery: Eco-TIRAS, 2021, pp. 83-85.
2. CIOCĂRLAN, V. *Flora ilustrată a României*. București. 2000. 903 p.
3. GHENDOV, V. *Fritilaria montana* Hoppe ex W.D.J.Koch. In: *Cartea Roșie a Republicii Moldova*. Chișinău: Știința. Ed. 3, 2015, pp. 147.
4. GHENDOV, V. Genul *Fritillaria* L. (Liliaceae Juss.) din flora Republicii Moldova. *Revista Botanică*. Chișinău, 2010, Vol. II, Nr. 2, p. 77.
5. NEGRU, A. *Determinator de plante din flora Republicii Moldova*. Chișinău: Universul, 2007. 391 p.
6. RIX, M. *Fritillaria* L. In: *Flora Europaea*. Cambridge, vol. V, 1980, pp. 31-34.
7. SĂVULESCU, TR.; RAYSS, T. *Materiale pentru flora Basarabiei*. București, 1924, pp. 66.
8. АРТИЮШЕНКО, З.Т. Род *Fritillaria* L., *Флора европейской части СССР*. Под ред. Ан.А. Федорова. Т. 4, Л., 1979, сс. 236-237.
9. ГЕЙДЕМАН, Т.С. *Определитель растений Молдавской ССР*. М.-Л.: Изд-во Академии Наук СССР 2, 1954, с. 361.
10. ГЕЙДЕМАН, Т.С. *Определитель высших растений Молдавской ССР*. М.-Л.: Изд-во АН СССР. 1986, с. 637.
11. МЫРЗАГАЛИЕВА, Ж.Ж; СТАНИС, Е.В. Редкие виды растений в пределах особо охраняемых природных территорий степной экосистемы западно-казахстанской области / *Биол. науки*. № 5(47), часть 5, 2016, с. 85-87.
12. *Определитель высших растений Украины*. Киев: Фитосоциоцентр, 1999. 548 с.
13. ПАЧОСКИЙ, И. *Материалы для флоры Бессарабии*. Тр. Бессараб. об-ва естествоиспытателей, т. III, Кишинев, 1912, с. 81.
14. ФЕДЧЕНКО, Б. А.; ФЛЕРОВ, А. *Флора Европейской России*. СПб.: 1910. 1204 с.
15. ШМАЛЬГАУЗЕН, И.Ф. *Флора Средней и Южной России, Крыма и Северного Кавказа: Руководство для определения семенных и высших споровых растений*: в 2 т. Киев, 1895. Т. 1. 468 с.: 1897. Т. 2. 752 с.
16. *Экологическое законодательство Республики Молдова (1996-1998)*. Кишинев. 1999. 256 с.